

הַלְבוֹת קְדוּשַׁת הַחֹדֶשׁ פֶּרֶק ד

א. שָׁנָה מַעֲבֵרֶת, הִיא שָׁנָה שְׁמוֹסִיפִין בָּהּ חֹדֶשׁ; וְאִין מוֹסִיפִין לְעוֹלָם אֵלָא אֲדָר, וְעוֹשִׁין אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁנֵי אֲדָרִין אֲדָר רִאשׁוֹן וְאֲדָר שֵׁנִי. וּמִפְּנֵי מָה מוֹסִיפִין חֹדֶשׁ זֶה מִפְּנֵי זְמַן הָאָבִיב, כְּדִי שִׁיחָא הַפֶּסַח בְּאוֹתוֹ זְמַן, שְׁנַאמַר "שְׁמֹר, אֶת-חֹדֶשׁ הָאָבִיב" (דברים טז, א), שִׁיחִיָּה חֹדֶשׁ זֶה בְּזְמַן הָאָבִיב. וְלֹא תוֹסֶפֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה, הִיָּה הַפֶּסַח בָּא פְּעָמִים בִּימֹת הַחֲמָה, וּפְעָמִים בִּימֹת הַגָּשָׁמִים.

ב. עַל שְׁלוֹשָׁה סִימָנִין מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה עַל הַתְּקוּפָה, וְעַל הָאָבִיב, וְעַל פְּרוֹת הָאֵילָן. כִּיצַד בֵּית דִּין מַחֲשָׁבִין, וְיִוָּדְעִין: אִם תִּהְיֶה תְּקוּפַת נִסָּן בְּשָׁשָׁה עָשָׂר בְּנִסָּן, אוֹ אַחֵר זְמַן זֶה מַעֲבֵרִין אוֹתָהּ הַשָּׁנָה, וְיַעֲשׂוּ אוֹתוֹ נִסָּן אֲדָר שֵׁנִי, כְּדִי שִׁיחִיָּה הַפֶּסַח בְּזְמַן הָאָבִיב; וְעַל סִימָן זֶה סוּמְכִין וּמַעֲבֵרִין, וְאִין חוֹשְׁשִׁין לְסִימָן אַחֵר.

ג. וְכֵן אִם רָאוּ בֵּית דִּין שְׁעָדִין לֹא הִגִּיעַ הָאָבִיב, אֵלָא עָדִין אֶפֶל הוּא, וְלֹא צָמְחוּ פְּרוֹת הָאֵילָן, שְׁדִרְכָן לְצִמְחַ בְּזְמַן הַפֶּסַח סוּמְכִין עַל שְׁנֵי סִימָנִין אֵלּוּ, וּמַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה; וְאִם עַל פִּי שְׁהַתְּקוּפָה קָדָם לְשָׁשָׁה עָשָׂר בְּנִסָּן, הֵרִי הֵן מַעֲבֵרִין, כְּדִי שִׁיחִיָּה הָאָבִיב מְצוּי לְהַקְרִיב מִמֶּנּוּ עֹמֵר הַתְּנוּפָה בְּשָׁשָׁה עָשָׂר בְּנִסָּן, וּכְדִי שִׁיחִיּוּ הַפְּרוֹת צוּמָחִין כְּדָרְךָ כָּל זְמַן הָאָבִיב.

ד. וְעַל שְׁלוֹשׁ אֲרָצוֹת הָיוּ סוּמְכִין בְּאָבִיב עַל אֶרֶץ יְהוּדָה, וְעַל עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְעַל הַגָּלִיל. וְאִם הִגִּיעַ הָאָבִיב בְּשִׁתֵּי אֲרָצוֹת מֵאֵלּוּ, וּבְאַחַת לֹא הִגִּיעַ אִין מַעֲבֵרִין; וְאִם הִגִּיעַ בְּאַחַת מֵהֶן, וְלֹא הִגִּיעַ בְּשִׁתֵּים מַעֲבֵרִין, אִם עָדִין לֹא צָמְחוּ פְּרוֹת הָאֵילָן. וְאֵלּוּ הֵן הַדְּבָרִים שֶׁהֵן הַעֵיקָר שְׁמַעֲבֵרִין בְּשִׁבְלָן, כְּדִי לְהִיּוֹת הַשָּׁנִים שְׁנֵי חֲמָה.

ה. וַיֵּשׁ שֵׁם דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁהָיוּ בֵּית דִּין מַעֲבֵרִין בְּשִׁבְלָן, מִפְּנֵי הַצָּר; וְאֵלּוּ הֵן: מִפְּנֵי הַדְּרָכִים שְׁאִינָן מִתְקַנִּין, וְאִין הָעָם יְכוּלִין לַעֲלוֹת מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה, עַד שִׁיפְסְקוּ הַגָּשָׁמִים וַיִּתְקַנוּ הַדְּרָכִים. וּמִפְּנֵי הַגָּשָׁרִים שֶׁנִּהְרְסוּ, וְנִמְצְאוּ הַנְּהָרוֹת מִפְּסִיקִין וּמוֹנְעִין אֶת הָעָם, אוֹ מִסְכָּנִין בְּעֶצְמָן וּמִתִּים מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה, עַד שִׁיִּתְקַנוּ הַגָּשָׁרִים. וּמִפְּנֵי תַּנּוּרֵי פְּסָחִים שְׁאָבְדוּ בַּגָּשָׁמִים, וְאִין לָהֶם מָקוֹם לְצִלוֹת אֶת פְּסָחֵיהֶם מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה, עַד שִׁיבְנוּ הַתַּנּוּרִים וַיִּיבְשׂוּ. וּמִפְּנֵי גְלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנַּעֲקְרוּ מִמָּקוֹמָן, וְעָדִין לֹא הִגִּיעוּ לִירוּשָׁלַיִם מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה, כְּדִי שִׁיחִיָּה לָהֶם פְּנָאִי לְהִגִּיעַ.

ו. אֲבָל אִין מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה לֹא מִפְּנֵי הַשֶּׁלֶג, וְלֹא מִפְּנֵי הַצָּנָה, וְלֹא מִפְּנֵי גְלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעָדִין לֹא נַעֲקְרוּ מִמָּקוֹמָם. וְלֹא מִפְּנֵי הַטְּמָאָה, כְּגוֹן שֶׁהָיוּ רַב הַקָּהָל אוֹ רַב הַכּוֹהֲנִים טְמֵאִים אִין מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה, כְּדִי שִׁיחִיָּה לָהֶם פְּנָאִי לְטַהֵר וַיַּעֲשׂוּ בְּטַהֲרָה, אֵלָא יַעֲשֶׂה בְּטַמְאָה; וְאִם עָבְרוּ אֶת הַשָּׁנָה מִפְּנֵי הַטְּמָאָה, הֵרִי זֹו מַעֲבֵרֶת.

ז. יֵשׁ שְׁנֵי דְּבָרִים שְׁאִין מַעֲבֵרִין אֶת הַשָּׁנָה בְּשִׁבְלָן כָּלֵל, אֲבָל עוֹשִׁין אוֹתָן סֵעַד לְשָׁנָה שְׁצָרִיכָה עֲבוּר מִפְּנֵי הַתְּקוּפָה אוֹ מִפְּנֵי הָאָבִיב וּפְרוֹת הָאֵילָן; וְאֵלּוּ הֵן מִפְּנֵי הַגְּדִיִּים וְהַטְּלָאִים, שֶׁעָדִין לֹא נִלְדּוּ אוֹ שֶׁהָיוּ מְעֹט, וּמִפְּנֵי הַגּוֹזְלוֹת, שֶׁלֹּא פָּרְחוּ. אִין מַעֲבֵרִין בְּשִׁבְלָן אֵלּוּ כְּדִי שִׁיחִיּוּ הַגְּדִיִּים וְהַטְּלָאִים מְצוּיִין

לפסחים, והגוזלות מצויין לראיה או למי שנתחייב בקרבן העוף; אבל עושין אותן סעד לשנה.

ח. כיצד עושין אותן סעד לשנה: אומרים שנה זו צריכה עבור מפני התקופה שמשכה, או מפני האביב ופרות האילן שלא הגיעו; ועוד, שהגדיים קטנים והגוזלות רבים.

ט. אין מעברין את השנה, אלא במזמנין לה. כיצד: יאמר ראש בית דין הגדול לפלוני ופלוגי מן הסנהדרין, היו מזמנין למקום פלוני שנחשב ונראה ונדע אם שנה זו צריכה עבור, או אינה צריכה; ואותן שזמנו בלבד, הן שמעברין אותה. ובכמה מעברין אותה: מתחילין בשלושה דינן מכלל סנהדרי גדולה, ממי שסמכו אותן. אמרו שנים לא נשב ולא נראה אם צריכה עבור אם לאו, ואחד אומר נשב ונבדק בטל יחיד במעוטו; אמרו שנים נשב ונראה, ואחד אומר לא נשב מוסיפין שנים מן המזמנים, ונושאים ונותנין בדבר.

י. שנים אומרים צריכה עבור, ושלושה אומרים אינה צריכה בטלו שנים במעוטן; שלושה אומרים צריכה, ושנים אומרים אינה צריכה מוסיפין שנים מן המזמנין לה, ונושאים ונותנין וגומרים בשבעה. אם גמרו כלם לעבר או שלא לעבר, עושין כמה שגמרו; ואם נחלקו הולכים אחר הרב, בין לעבר בין שלא לעבר. וצריך שיהא ראש בית דין הגדול שהוא ראש ישיבה שלשבעים ואחד, מכלל השבעה; ואם גמרו בשלושה לעבר, הרי זו מעברת והוא שיהא הנשיא עמהן, או שירצה. ובמפור השנה, מתחילין מן הצד; ולקדוש החדש, מתחילין מן הגדול.

יא. אין מושיבין לעבור השנה לא מלך, ולא כוהן גדול: מלך מפני חילותיו ומלחמותיו, שמא דעתו נוטה בשבילן לעבר או שלא לעבר; וכוהן גדול מפני הצנה, שמא לא תהיה דעתו נוטה לעבר, כדי שלא יבוא תשרי בימי הקר, והוא טובל ביום הכפורים חמש טבילות.

יב. היה ראש בית דין הגדול, והוא הנקרא נשיא, בדרך רחוקה אין מעברין אותה אלא על תנאי, אם ירצה הנשיא: בא ורצה, הרי זו מעברת; לא רצה, אינה מעברת. ואין מעברין את השנה אלא בארץ יהודה, שהשכינה בתוכה, שנאמר "לשכנו תדרשו" (דברים יב, ה); ואם עברוה בגליל, מעברת. ואין מעברין אלא ביום; ואם עברוה בלילה, אינה מעברת.

יג. יש לבית דין לחשב ולידע אי זו שנה תהיה מעברת בכל עת שירצו, אפלו כמה שנים; אבל אין אומרים שנה פלונית מעברת. אלא אחר ראש השנה, הוא שאומרים שנה זו מעברת; ודבר זה, מפני הדחק. אבל שלא בשעת הדחק, אין מודיעין שהיא מעברת; אלא באדר הוא שאומרים שנה זו מעברת, וחדש הבא אינו ניסן אלא אדר שני. אמרו לפני ראש השנה, שנה זו שתכנס מעברת אינה מעברת באמירה זו.

יד. הגיע יום שלוששים באדר, ולא עברו עדין השנה אין מעברין אותה כלל: שאותו היום, ראוי להיות ראש חדש ניסן; ומשיכנס ניסן ולא עברו, אינן יכולים לעבר. ואם עברוה ביום שלוששים שלא אדר, הרי זו מעברת. באו עדים אחר שעברוה, והעידו על הירח הרי אלו מקדשין את החדש ביום שלוששים, ויהיה ראש

חֲדָשׁ אֲדָר שְׁנִי ; וְאֵלּוּ קִדְשׁוּהוּ קִדְם שְׁיַעֲבֹרוּ אֶת הַשָּׁנָה שׁוֹב לֹא
הָיוּ מַעֲבָרִין, שְׂאִין מַעֲבָרִין בְּנִיסָן.

טו. אֵין מַעֲבָרִין אֶת הַשָּׁנָה בַּשָּׁנָה רַעְבוֹן, שֶׁהַכֹּל רָצִים לְבֵית
הַגָּרָנוֹת לֶאֱכֹל וּלְחַיּוֹת, וְאִי אִפְשָׁר לְהוֹסִיף לָהֶן זְמַן לְאֶסּוֹר
הַחֲדָשׁ. וְאֵין מַעֲבָרִין בַּשְּׁבִיעִית, שְׂיִד הַכֹּל שׁוֹלֵטָה עַל הַסְּפִיחִין,
וְלֹא יִמָּצְאוּ לְקָרְבֵן הָעֹמֵר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם ; וּרְגִילִין הָיוּ לַעֲבֹר בַּעֲרֹב
שְׁבִיעִית.

טז. יִרְאֶה לִי שְׁזָה שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים אֵין מַעֲבָרִין בַּשָּׁנָה רַעְבוֹן
וּבַשְּׁבִיעִית, שֶׁלֹּא יַעֲבֹרוּ בָהֶם מִפְּנֵי הַצָּרָה ; אֲבָל אִם הִיְתָה הַשָּׁנָה
רְאוּיָה לְהַתְעַבֵּר מִפְּנֵי הַתְּקוּפָה, אוֹ מִפְּנֵי הָאֲבִיב וּפְרוֹת הָאֵילָן
מַעֲבָרִין לְעוֹלָם בְּכָל זְמַן.

יז. כְּשֶׁמַּעֲבָרִין בֵּית דִּין אֶת הַשָּׁנָה, כּוֹתְבִין אֲגָרוֹת לְכָל הַמְּקוֹמוֹת
הָרְחוֹקִים, וּמוֹדִיעִים אוֹתָן שְׁעֲבֹרוּהָ, וּמִפְּנֵי מַה עֲבֹרוּהָ ; וְעַל
לְשׁוֹן הַנְּשִׂא נִכְתְּבוֹת, וְאוֹמֵר לָהֶן שֶׁהַסְּכָמְתִּי אֲנִי וְחֻבְרִי וְהוֹסֵפְנוּ
עַל שָׁנָה זוֹ כֶּךָ וְכֶךָ. רָצוּ תַשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם, רָצוּ שְׁלוֹשִׁים
יוֹם, שֶׁחֲדָשׁ הָעֹבֹר הָרְשׁוֹת לְבֵית דִּין לְהוֹסִיפוֹ מֵלֹא אוֹ חֶסֶר,
לְאַנְשֵׁים הָרְחוֹקִים שְׁמוֹדִיעִין אוֹתָם ; אֲבָל הֵם לְפִי הָרְאִיָּה הֵם
עוֹשִׂים, אִם מֵלֹא אִם חֶסֶר.